

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Szczecinie

LSZ.410.007.02.2021

Sebastian Matułowicz
Dyrektor Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego
w Czaplunku

Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy
ul. Pławieńska 4-6
78-550 Czaplunek

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/21/093 – Funkcjonowanie młodzieżowych ośrodków wychowawczych

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Czaplunku ¹ , ul. Pławieńska 4-6, 78-550 Czaplunek.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Sebastian Matulójć, Dyrektor Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego w Czaplunku ² od 1 września 2020 r. W okresie od 1 września 2012 r. do 31 sierpnia 2020 r. Dyrektorem Ośrodka była Małgorzata Janda.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Przygotowanie MOW do realizacji zadań. 2. Realizacja przez MOW zadań opiekuńczych i wychowawczych. 3. Monitorowanie skuteczności realizowanych zadań.
Okres objęty kontrolą	Lata 2018-2021 (do 31 marca) z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem oraz później, do dnia zakończenia kontroli.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Szczecinie.
Kontrolerzy	Małgorzata Chabiniak, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LSZ/64/2021 z 13 kwietnia 2021 r.

(akta kontroli str. 1-6)

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA	Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie funkcjonowanie MOW.
Uzasadnienie oceny ogólnej	MOW był przygotowany do realizacji zadań opiekuńczych i wychowawczych. Pomieszczenia i otoczenie Ośrodka spełniały ogólne wymagania z zakresu bezpieczeństwa i higieny, o których mowa w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach ⁵ . W Ośrodku zapewniono wychowankom odpowiednie warunki mieszkaniowe, a wychowankom w ciąży i nieletnim matkom również odpowiednią opiekę i wyżywienie. Obiekty MOW poddawane były kontrolom pod kątem zapewnienia korzystania z nich w sposób bezpieczny i higieniczny oraz okresowym kontrolom rocznym i pięcioletnim wynikającym z przepisów ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane ⁶ . Osoby zatrudnione na stanowiskach nauczycieli, wychowawców, psychologów i pedagogów posiadały odpowiednie kwalifikacje. MOW dla nowoprzyjętych wychowanków opracował Indywidualne Programy Edukacyjno-Terapeutyczne ⁷ , zgodnie z wymaganiami określonymi w § 6 rozporządzenia MEN w sprawie warunków organizowania wychowania i opieki ⁸ . Wychowanki usamodzielniane przez

¹ Dalej: MOW lub Ośrodek.

² Dalej: Dyrektor.

³ Dz. U. z 2020 r. poz. 1200 ze zm.; dalej: ustawa o NIK.

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej. W niniejszym wystąpieniu pokontrolnym zastosowano ocenę opisową.

⁵ Dz. U. z 2020 r. poz. 1604; dalej: rozporządzenie MENiS w sprawie bezpieczeństwa i higieny.

⁶ Dz. U. z 2020 r. poz. 1333, ze zm.; dalej: Prawo budowlane.

⁷ Dalej: IPET.

⁸ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie

Ośrodek opracowywały Indywidualne Programy Usamodzielnienia⁹, w których zostały ujęte wszystkie obligatoryjne elementy. Zadania opiekuńcze i wychowawcze Ośrodka wspierane były przez prowadzenie szeregu zajęć resocjalizacyjnych, sportowych, kulturalno-oświatowych i rozwijających zainteresowania. Prawidłowo dokumentowano zajęcia dydaktyczne w szkołach i zajęcia z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej. MOW zagwarantował wychowankom możliwość kontynuowania nauki po ukończeniu 18. roku życia, uzyskując zgodę właściwego sądu rodzinnego w tym zakresie. Ośrodek monitorował skuteczność realizowanych zadań opiekuńczych i wychowawczych, przeprowadzając trzy razy do roku wielospecjalistyczne oceny poziomu funkcjonowania wychowanek¹⁰, dokonując oceny efektów podejmowanych działań i badając poziom ich bezpieczeństwa.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły nieprzekazywania organowi prowadzącemu kopii protokołów z kontroli obiektów należących do Ośrodka pod kątem zapewniania bezpiecznych i higienicznych warunków korzystania z tych obiektów, stosownie do § 3 ust. 2 rozporządzenia MENiS w sprawie bezpieczeństwa i higieny oraz przeprowadzania badań na obecność środków psychoaktywnych w organizmie wychowanki. Wskazane nieprawidłowości, w ocenie NIK, nie miały wpływu na jakość i skuteczność procesu resocjalizacji nieletnich.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowej¹¹ kontrolowanej działalności

OBSZAR

Opis stanu faktycznego

1. Przygotowanie MOW do realizacji zadań

1.1.-1.2. W Ośrodku we wrześniu 2012 r. przyjęto do stosowania *Procedury postępowania interwencyjnego w sytuacjach kryzysowych*¹². Procedury ustalały katalog sytuacji kryzysowych¹³, określały zasady postępowania pracowników MOW w sytuacjach kryzysowych, sposób dokumentowania zachowań negatywnych (w tym ucieczek)¹⁴, a także zasady współpracy m.in. z opiekunami prawnymi. W MOW, po kontroli NIK¹⁵, zmodyfikowano od 1 września 2017 r. procedurę nr 12 dotyczącą spożywania alkoholu na terenie Ośrodka lub przybycia do Ośrodka pod wpływem alkoholu¹⁶.

(akta kontroli str. 25-76)

---

i zagrożonych niedostosowaniem społecznym (Dz. U. z 2020 r. poz. 1309.), dalej: rozporządzenie MEN w sprawie warunków organizowania wychowania i opieki .

⁹ Dalej: IPU.

¹⁰ Dalej: wielospecjalistyczne oceny.

¹¹ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹² Przyjęte uchwałą Rady Pedagogicznej nr 3/2021/2013 z 1 września 2012 r., dalej: Procedury.

¹³ Do sytuacji kryzysowych zaliczono: 1) śmierć nieletniego lub innej osoby, albo ciężkie uszkodzenie ciała wskutek działania nieletniego lub innej osoby, 2) bunt, zbiorowe wystąpienie czynne lub bierne, 3) samobójstwo nieletniego, 4) groźne zakłócenie porządku i bezpieczeństwa, 5) zgwałcenie nieletniego, 6) pobicie skutkujące ciężkim uszkodzeniem ciała, 7) próba samobójcza nieletniego, 8) znęcanie się nad nieletnim, 9) zbiorowa lub indywidualna ucieczka, 10) pobicie lub inna forma zakazanego karania, poniżającego lub nieludzkiego traktowania nieletniego, 11) zastosowanie środków przymusu bezpośredniego, 12) spożywanie alkoholu na terenie MOW lub przybycie do MOW pod wpływem alkoholu, 13) spożywanie substancji chemicznych innych niż alkohol w celu wprowadzenia się w stan odurzenia, 14) bójka między wychowankami, 15) samookaleczenia lub inne przejawy autoagresji, 16) kradzieże, 17) posiadanie przez wychowanka substancji psychoaktywnej, 18) niepowrót z urlopowania, 19) zakłócanie porządku na terenie Ośrodka, 20) znalezienie materiałów prawdopodobnie wybuchowych, broni lub innych niebezpiecznych substancji.

¹⁴ W przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowej (zdarzenia nadzwyczajnego) sporządzano m.in. następujące dokumenty: protokół ze zdarzenia, wpis do zeszytu ewidencji wychowanek oraz do zeszytu raportów/ zdarzeń nadzwyczajnych, informacja do sądu rodzinnego, rodziców bądź opiekuna prawnego i placówki opiekuńczo – wychowawczej, zawiadomienie policji.

¹⁵ P/17/099 przeprowadzona w 2017 r.; dalej: kontrola NIK z 2017 r.

¹⁶ Wykreślono zapis o możliwości badania alkomatem przez wychowawcę.

1.3. MOW spełniał normy bezpieczeństwa, o których mowa w rozporządzeniu MENiS w sprawie bezpieczeństwa i higieny, w szczególności w zakresie:

- umieszczenia planu ewakuacji MOW w widocznym miejscu (na ścianach korytarzy na każdej kondygnacji) oraz wyraźnego i trwałego oznaczenia dróg ewakuacji,
- ogrodzenia terenu Ośrodka,
- zabezpieczenia szlaków komunikacyjnych wychodzących poza teren MOW w sposób uniemożliwiający bezpośrednie wyjście na jezdnię,
- zapewnienia bieżącej ciepłej i zimnej wody oraz środków higieny osobistej w pomieszczeniach sanitarno-higienicznych,
- zabezpieczenia otwartej przestrzeni pomiędzy biegami schodów metalowymi barierkami oraz wyposażenia schodów w balustrady z poręczami zabezpieczonymi przed ewentualnym zsuwaniem się po nich,
- wyposażenia pomieszczeń (pokój wychowawców, sekretariat Ośrodka) w apteczki zaopatrzone w środki niezbędne do udzielania pierwszej pomocy i instrukcję o zasadach udzielania tej pomocy.

Pracownicy MOW zostali przeszkoleni w zakresie udzielania pierwszej pomocy, o którym mowa w § 21 rozporządzenia MENiS w sprawie bezpieczeństwa i higieny.
(akta kontroli str. 77-96)

1.4. W latach 2018-2021 (do 31 marca) Dyrektor MOW przeprowadził trzy kontrole¹⁷ obiektów pod kątem zapewniania bezpiecznych i higienicznych warunków korzystania z nich, stosownie do § 3 ust. 1 rozporządzenia MENiS w sprawie bezpieczeństwa i higieny. Z kontroli sporządzono protokoły. W wyniku tych kontroli nie sformułowano zaleceń. Kopie protokołów nie były przekazywane organowi prowadzącemu.

(akta kontroli str. 97-100)

1.5. Roczne i pięcioletnia kontrola okresowa¹⁸, o których mowa w art. 62 ust. 1 Prawa budowlanego, nie wykazały nieprawidłowości w stanie technicznym kontrolowanych obiektów. W wyniku ww. kontroli stwierdzono, że opaska wokół budynku była miejscowo zapadnięta i należy uszczelnić styki z cokołem. Zalecenie przyjęto do realizacji, środki na ten cel zabezpieczono w planie finansowym Powiatu Drawskiego na 2021 r. Informacja o przeprowadzonej kontroli została odnotowana w prowadzonej w MOW książce obiektu.

(akta kontroli str. 101-105, 110)

W latach 2018-2020 corocznie¹⁹ przeprowadzano w MOW kontrole instalacji gazowych oraz przewodów kominowych (dymowych, spalinowych i wentylacyjnych), stwierdzając, że instalacje mieszczą się w obowiązujących normach. Sformułowane w toku kontroli uwagi dotyczyły m.in. zabezpieczenia wylotów przewodów kominowych przed ptactwem, zamontowania drzwiczek rewizyjnych na przewodach kominowych, braku dojścia do wylotów przewodów kominowych, braku wentylacji wyciągowej w czterech pomieszczeniach. W grudniu 2019 r. wykonano częściową modernizację wentylacji wymuszonej w pomieszczeniach łazienek oraz wentylacji grawitacyjnej w części pomieszczeń MOW. W planie finansowym Powiatu Drawskiego na 2021 r. zabezpieczono środki na modernizację budynku MOW w tym wykonanie wentylacji. Planowany termin realizacji – III kwartał 2021 r.

(akta kontroli str. 106-110, 123-124)

¹⁷ Kontrola za 2021 r. odbędzie się we wrześniu 2021 r.

¹⁸ Dotyczy rocznych kontroli okresowych przeprowadzonych w latach 2018-2020 oraz pięcioletniej kontroli okresowej przeprowadzonej w 2020 r.

¹⁹ Termin następných przeglądów przypada na wrzesień 2021 r.

MOW posiadał aktualną instrukcję bezpieczeństwa pożarowego, o której mowa w § 6 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 czerwca 2010 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów²⁰, która była w ciągu ostatnich dwóch lat aktualizowana²¹ (§ 6 ust. 7 ww. rozporządzenia). Hydranty i gaśnice znajdujące się w budynku MOW posiadały aktualne badania (hydranty - dokumentację z corocznego badania zapewnienia minimalnej wydajności poboru wody oraz z badania próby ciśnieniowej węży stanowiących wyposażenie hydrantów, gaśnice - aktualne badanie okresowe).
(akta kontroli str. 78, 111-124)

1.6. W MOW zapewniono spełnienie warunków mieszkalnych określonych w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 11 sierpnia 2017 r. w sprawie publicznych placówek oświatowo-wychowawczych, młodzieżowych ośrodków wychowawczych, młodzieżowych ośrodków socjoterapii, specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych, specjalnych ośrodków wychowawczych, ośrodków rewalidacyjno-wychowawczych oraz placówek zapewniających opiekę i wychowanie uczniom w okresie pobierania nauki poza miejscem stałego zamieszkania²². Zgodnie z § 26 ww. rozporządzenia pokoje mieszkalne były wyposażone w jednoosobowe łóżka, kołdry i bieliznę pościelową, szafki do przechowywania rzeczy osobistych oraz szafy ubraniowe. Pokoje były urządzone we współpracy z wychowanymi, zgodnie z ich potrzebami. Do dyspozycji wychowanków były m.in.: pomieszczenia rekreacyjno-wypoczynkowe odpowiednie do potrzeb grup wychowawczych, pomieszczenie umożliwiające organizację spotkań całej społeczności Ośrodka, odpowiednio wyposażone pomieszczenia do prowadzenia zajęć, o których mowa w § 19 ust. 1 pkt 2 ww. rozporządzenia MEN w sprawie MOW, oraz do indywidualnej pracy z wychowankiem; pomieszczenia umożliwiające samodzielne przygotowywanie posiłków przez wychowanków, posiadające odpowiednie warunki do przechowywania i obróbki żywności; miejsca umożliwiające wychowankom samodzielne pranie rzeczy osobistych oraz ich suszenie; łazienki i toalety umożliwiające korzystanie z nich w sposób zapewniający intymność i zgodność z zasadami higieny. W Ośrodku nie zastosowano udogodnień dla osób niepełnosprawnych.

(akta kontroli str. 77-95)

Dyrektor wyjaśnił: *Obecnie prowadzone są prace inwentaryzacyjne, aby cały budynek przystosować do potrzeb osób niepełnosprawnych. Prace obejmują dostępność architektoniczną, cyfrową oraz informacyjno - komunikacyjną w ramach II edycji grantu – Dostępna Szkoła. Wprowadzone zmiany mają umożliwić osobom z specjalnymi potrzebami możliwość swobodnego poruszania się po poszczególnych piętrach budynku.*

(akta kontroli str. 79)

1.7. Liczba wychowanków Ośrodka według stanu na 31 marca, 30 czerwca, 30 września oraz 31 grudnia wynosiła: w 2018 r. odpowiednio: 41, 41, 47, 40; w 2019 r. odpowiednio: 44, 38, 37, 42; w 2020 r. odpowiednio: 42, 40, 39, 38 oraz na 31 marca 2021 r. - 39.

(akta kontroli str. 125)

1.8. W latach 2018-2021 (do 31 marca) do MOW zostało skierowanych łącznie 264 nieletnich (odpowiednio w poszczególnych latach objętych kontrolą: 91, 93, 59 i 21). Proces resocjalizacji rozpoczęło 125 wychowanków (odpowiednio: 45 w 2018 r.,

²⁰ Dz. U. Nr 109, poz. 719, ze zm.

²¹ Aktualizację przeprowadzono w lutym 2019 r. i lutym 2021 r.

²² Dz. U. poz. 1606 ze zm.; dalej: rozporządzenie MEN w sprawie MOW.

38 w 2019 r., 32 w 2020 r. i 10 do 31 marca 2021 r.). Łączna liczba nieletnich, które nie zostały doprowadzone do Ośrodka w badanym okresie wynosiła 139 i stanowiła 52,6% nieletnich skierowanych do MOW, z tego w 2019 r. 46 (50,5%) w 2018 r., 55 (59,1%) w 2019 r., 27 (45,8%) w 2020 r. i 11 (52,4%) do 31 marca 2021 r.

(akta kontroli str. 126)

1.9. Liczba wychowanków Ośrodka według stanu na 31 marca, 30 czerwca, 30 września oraz 31 grudnia wynosiła: w 2018 r. odpowiednio: 17, 17, 18, 18; w 2019 r. odpowiednio: 18, 18, 17, 17; w 2020 r. odpowiednio: 17, 16, 17, 17 oraz na 31 marca 2021 r. – 15 wychowanków.

(akta kontroli str. 127)

1.10. Zachodniopomorski Kurator Oświaty w Szczecinie²³, na zlecenie NIK²⁴, w maju 2021 r. przeprowadził doraźną kontrolę w MOW w zakresie zatrudniania wychowawców zgodnie z wymaganymi kwalifikacjami. W wyniku przeprowadzonej kontroli Kurator ustalił m.in., iż zatrudnieni wychowawcy posiadali kwalifikacje niezbędne do zajmowania tego stanowiska. Ośrodek uzyskał zgodę Kuratora na zatrudnienie w roku szkolnym 2020/2021 trzech wychowawców.

(akta kontroli str. 131-147)

1.11. W Ośrodku prowadzono następujące szkoły specjalne, odpowiednio w roku szkolnym:

- 2017/2018: Gimnazjum Nr 2 Specjalne²⁵ (dwa oddziały), Szkoła Podstawowa Specjalna²⁶ (jeden oddział), Zasadnicza Szkoła Zawodowa Nr 2 Specjalna (jeden oddział), Branżowa Szkoła I Stopnia nr 2 Specjalna w kierunku kucharz²⁷ (jeden oddział),
- 2018/2019: gimnazjum (jeden oddział), szkoła podstawowa (dwa oddziały), szkoła branżowa (dwa oddziały),
- 2019/2020: szkoła podstawowa (dwa oddziały), szkoła branżowa (dwa oddziały)
- 2020/2021: szkoła podstawowa (dwa oddziały), szkoła branżowa (dwa oddziały).

(akta kontroli str. 128)

1.12. W MOW według stanu na 31 marca, 30 czerwca, 30 września oraz 31 grudnia zatrudnionych było: w 2018 r. odpowiednio: 25, 20, 20, 21; w 2019 r. odpowiednio: 21, 18, 17, 17; w 2020 r. odpowiednio: 17, 16, 15, 15 oraz na 31 marca 2021 r. – 15 nauczycieli w szkołach wchodzących w skład Ośrodka.

(akta kontroli str. 129)

1.13. Kurator na zlecenie NIK, w maju 2021 r. przeprowadził doraźną kontrolę w MOW w zakresie zatrudniania nauczycieli, zgodnie z wymaganymi kwalifikacjami ustalając m.in. że zatrudnieni nauczyciele posiadali kwalifikacje niezbędne do zajmowania tego stanowiska. MOW uzyskał zgodę Kuratora na zatrudnienie w roku szkolnym 2020/2021 dziewięciu nauczycieli (w tym dla czterech nauczycieli na nauczanie drugiego przedmiotu).

(akta kontroli str. 131-147)

1.14 Przez cały okres objęty kontrolą w MOW zatrudniony był jeden psycholog i jeden pedagog. Ustalony przez organ prowadzący²⁸ ich tygodniowy wymiar czasu

---

²³ Dalej: Kurator.

²⁴ W trybie art. 12 pkt 3 ustawy o NIK.

²⁵ Dalej: gimnazjum

²⁶ Dalej: szkoła podstawowa.

²⁷ Dalej: szkoła branżowa.

²⁸ Uchwała Nr XXIV/245/2012 Rady Powiatu Drawskiego z dnia 19 października 2012 r. w sprawie ustalenia tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć dla niektórych nauczycieli zatrudnionych w szkołach i placówkach, dla których organem prowadzącym jest Powiat Drawski (obowiązująca do 31 sierpnia 2018 r.) oraz uchwała Nr XLIV/309/2018 Rady Powiatu Drawskiego z dnia 20 kwietnia 2018 r. w sprawie ustalenia

pracy wynoszący 28 godzin w I półroczu 2018 r. oraz 22 godziny od 1 września 2018 r. do 31 marca 2021 r. został zwiększony o 1/3, stosownie do § 24 ust. 4 rozporządzenia MEN w sprawie MOW i był odpowiedni do liczby wychowanek²⁹.

(akta kontroli str.162-165)

1.15. Kurator na zlecenie NIK, w maju 2021 r. przeprowadził doraźną kontrolę w MOW m.in. w zakresie zatrudniania psychologów i pedagogów zgodnie z wymaganymi kwalifikacjami, stwierdzając, że pedagog i psycholog posiadali kwalifikacje niezbędne do zajmowania tego stanowiska.

(akta kontroli str. 131-147)

1.16. Obowiązujące w latach 2018-2021 (do 31 marca) regulacje wewnętrzne obejmowały zasady w zakresie konwojowania wychowanek do MOW³⁰. Procedura miała na celu uregulowanie zasad przewozu/konwojowania wychowanek, zapobiegania ucieczkom w trakcie przewozu oraz zapewnienia bezpieczeństwa pracownikom MOW obsługującym konwoj³¹.

(akta kontroli str. 166-168)

W badanym okresie transportem nieletnich zajmowały się zewnętrzne firmy na podstawie umów³² na przewóz osób. Przewozy były realizowane w okresie:

- od 29 grudnia 2017 r. do 31 sierpnia 2018 r. dwoma samochodami,
- od 1 września 2018 r. do 31 grudnia 2018 r. trzema samochodami,
- od 1 stycznia 2019 r. jednym samochodem.

(akta kontroli str. 169-182)

Dyrektor wyjaśnił: *Samochody były wyposażone w mechanizm uniemożliwiający otwarcie drzwi od środka. W latach 2018 – 2021 nie wystąpiły problemy związane z transportem nieletnich.*

(akta kontroli str. 167)

1.17. W okresie objętym kontrolą w MOW nie wprowadzono innych procedur dotyczących zapobiegania wnoszeniu na jego teren alkoholu, narkotyków i innych środków odurzających, w tym przeprowadzania badań na obecność alkoholu lub innego środka w organizmie użytego w celu wprowadzenia się w stan odurzenia poza wskazanymi w punkcie 1.1-1.2 niniejszego wystąpienia (procedury nr 12, 13, 17 i 20).

(akta kontroli str. 37-41, 48-49, 53)

Dyrektor wyjaśnił: (...) *nie było sytuacji, żeby wychowanki miały przy sobie niebezpieczne narzędzie lub wniosły je na teren MOW. Do tej pory nie istniała konieczność uregulowania tej kwestii. Formą zapobiegania tego typu zdarzeniom, która sprawdza się w MOW jest zwiększony nadzór wychowawczy podczas powrotów z urlopowań. Ponadto wychowanki rozpakowują przywiezione do ośrodka rzeczy w obecności wychowawcy, który sporządza kartę odzieży wychowanki, spisuje artykuły i sporządza kartę depozytu. W uzasadnionych przypadkach*

---

tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć pedagogów, psychologów, logopedów, terapeutów pedagogicznych i doradców zawodowych zatrudnionych w szkołach dla których organem prowadzącym jest Powiat Drawski.

²⁹ W latach objętych kontrolą według stanu ewidencyjnego w Ośrodku przebywało od 37 do 44 wychowanek.

³⁰ Procedura zatwierdzona na posiedzeniu Rady Pedagogicznej 1 września 2012 r.

³¹ Określono w niej m.in., że: w czasie przewozu/ konwoju wychowanek, wychowawca oddelegowany do konwoju stale monitoruje zachowanie wychowanki/ek, aby uniemożliwić jej/ im jakiegokolwiek działania zakłócające przebieg jazdy; wszelkie przejścia (wejście do samochodu, wyjścia z samochodu, przejście do budynku sądu, itp.) powinny odbywać się przy asekuracji wychowanki/ek przez danego pracownika; w czasie konwoju pracownik/pracownicy ma/mają obowiązek otoczyć wychowanki szczególnym nadzorem, aby uniemożliwić ucieczkę, trzymać się wyznaczonej trasy, mieć ustalone sposoby kontaktu z MOW oraz jednostkami policji na trasie.

³² Zgodnie z umowami z: 29 grudnia 2017 r., 1 września 2018 r., 21 grudnia 2018 r., 30 grudnia 2019 r., 30 grudnia 2020 r.

podejrzenia, że wychowanka może posiadać przy sobie niebezpieczną substancję, przedmiot lub inną niedozwoloną regulaminem MOW rzeczy wychowanki poddawane są oględzinom przez pielęgniarkę. (...) zdarzyły się sytuacje w których wychowanki wniosły na teren MOW alkohol i środki odurzające. (...). Nie wystąpiły żadne problemy które zakłóciłyby funkcjonowanie pracy ośrodka. Działania wychowawców pełniących dyżur w danym momencie wystarczyły, aby w odpowiedni sposób zabezpieczyć i zaopiekować wychowankę. (...) pracownicy MOW przeprowadzali rozmowy z wychowankami, które miały na celu rozpoznanie sytuacji dotyczącej zażywania środków psychoaktywnych. Podczas rozmów wychowanki przyznawały się do zażywania substancji niebezpiecznych. Dodatkowo zachowanie wychowanek wskazywało na to, że zażywały dane substancje psychoaktywne. (...) W przypadku podejrzenia, że wychowanka znajduje się pod wpływem alkoholu zawsze zostaje wezwany patrol policji który wykonuje badanie alkomatem.

(akta kontroli str. 183-184)

W badanym okresie w 25 (na 29) przypadkach pracownicy MOW przeprowadzili badania na obecność w organizmie wychowanki substancji psychoaktywnych.

(akta kontroli str. 207-208, 541-567)

1.18. W latach 2018-2021 w MOW przebywało 10 dziewcząt w ciąży. Spośród ww. 10 wychowanek³³, pięć po porodzie wróciło do MOW³⁴, dwie zostały skreślone z ewidencji Ośrodka w związku z osiągnięciem pełnoletności, jednej sąd zmienił środek wychowawczy. W tym okresie w Ośrodku przebywało 11 dziewcząt będących matkami, w tym osiem razem z dziećmi³⁵, dzieci trzech matek przebywały w pieczy zastępczej.

(akta kontroli str. 186)

Dyrektor wyjaśnił, że MOW zapewnił wychowankom w ciąży i będącym matkami przygotowanie do roli rodzicielskiej oraz odpowiednią opiekę, w tym m.in. dostęp do podstawowej i specjalistycznej opieki medycznej³⁶, wzmożony nadzór wychowawczy, pomoc psychologiczno - pedagogiczną³⁷, opracowanie IPET z uwzględnieniem ich sytuacji (ciąża, przygotowanie do macierzyństwa), współpracę ze środowiskiem wychowanek³⁸. Wychowanki ciężarne oraz nieletnie matki miały zapewnioną dietę uwzględniającą prawidłowe zapotrzebowania energetyczne i uwarunkowania zdrowotne (zwiększoną ilość owoców, warzyw, produktów mlecznych). Wychowanki uczestniczyły w programie psychoedukacyjnym *Wczesne macierzyństwo – zrozum i daj szansę*, mającym na celu zwiększenie świadomości wychowanek w zakresie odpowiedzialnego macierzyństwa, w zajęciach przygotowujących do roli przyszłej mamy, poznawały zagrożenia płynące z niewłaściwych zachowań w czasie ciąży.

Dyrektor podał również, że nie wystąpiły żadne problemy z warunkami pobytu w MOW nieletnich w ciąży i nieletnich matek.

(akta kontroli str. 185-189, 216)

³³ Spośród nich: cztery urodziły w Szpitalu w Drawsku Pomorskim, cztery w miejscu zamieszkania, dwie na 31 marca 2021 r. były w ciąży i przebywały w MOW.

³⁴ Cztery razem z dziećmi, a jedna bez dziecka po okresie pólgu.

³⁵ Cztery, które urodziły i wróciły po porodzie do MOW i cztery, które były w ciąży przed 2018 r.

³⁶ Wychowanki objęto opieką lekarza ginekologa oraz położnej środowiskowej przed porodem i w okresie pólgu.

³⁷ Zajęcia z psychoedukacji, wsparcie pedagoga i psychologa MOW - indywidualne spotkania z wychowankami, wsparcie emocjonalne, przygotowanie do porodu, towarzyszenie wychowance przy porodzie, praca z obawami i lękami związanymi z ciążą i macierzyństwem.

³⁸ Spotkania z przedstawicielami Domów Dziecka, rodzinami lub opiekunami prawnymi wychowanek.

Dodatkowo w MOW wyodrębniono jedną grupę wychowawczą, w której przebywały wychowanki w ciąży oraz nieletnie matki³⁹.

(akta kontroli str. 187, 216-229)

W toku oględzin stwierdzono, że każdy z pokoi, w których zamieszkiwały matki z dziećmi, przeznaczony był dla dwóch wychowanek, posiadał osobną łazienkę, był odpowiednio wyposażony⁴⁰ i wystrój nawiązywał do macierzyństwa. Wychowanki mogły korzystać z wyposażonego pomieszczenia do przygotowania posiłków w kuchni oraz z pomieszczenia z pralką.

(akta kontroli str. 78, 85-86)

1.19. W związku z pandemią COVID-19 w Dyrektor MOW wprowadził następujące Zarządzenia:

- nr 94/2020 z 31 sierpnia 2020 r. w sprawie wprowadzenia procedury bezpieczeństwa dotyczącej zapobiegania i przeciwdziałania COVID-19 wśród wychowanek, ich rodziców i pracowników MOW,
- nr 96/2020 z 23 października 2020 r. w sprawie ograniczeń wprowadzonych w MOW w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 w MOW w związku z ogłoszeniem powiatu drawskiego strefą czerwoną,
- nr 97/2020 z 23 października 2020 r. w sprawie wprowadzenia postępowania w przypadku wystąpienia w MOW w Czaplunku ogniska COVID-19.

(akta kontroli str. 196-200)

Dyrektor podał, że w MOW nie wystąpiły przypadki zarówno podejrzenia jak i potwierdzonego zakażenia wirusem SARS-CoV-2 wśród wychowanek. Natomiast u ośmiu pracowników MOW potwierdzono zakażenie COVID-19. Jeden pracownik z podejrzeniem Covid-19 nie stawiał się w pracy, a Dyrektor zlecił mu wykonanie testu i kontrolę lekarską. Ośrodek działał w trybie stacjonarnym (odbywały się zajęcia dydaktyczne, wychowawcze i resocjalizacyjne) z wyjątkiem wykonywania pracy przez osoby, które przebywały na kwarantannie. W momencie potwierdzenia pierwszego przypadku COVID-19 u pracownika, wszyscy pozostali pracownicy łącznie z wychowankami zobowiązani zostali do wzmożonej obserwacji swojego stanu zdrowia oraz rygorystycznego przestrzegania zasad sanitarno-epidemiologicznych.

(akta kontroli str. 202-203)

Dyrektor wyjaśnił: *Wychowankom placówki w czasie pandemii zapewniono możliwość dostępu do podstawowej i specjalistycznej opieki medycznej (ginekolog, okulista, dermatolog, psychiatra itp.) Wiele wizyt lekarskich odbyło się w formie on-line. W czasie pandemii MOW zapewnił pomieszczenia do odbywania kwarantanny / izolacji. Oddzielne pomieszczenie na drugim piętrze (dwa pokoje mieszkalne, kuchnia i łazienka) oraz gabinet pielęgniarski. Wszystkim pracownikom i wychowankom zapewniono dostęp do środków ochrony osobistej w postaci: jednorazowych rękawiczek, maseczek, jednorazowych fartuchów ochronnych. MOW w Czaplunku zaopatrzonej został w wystarczającą ilość środków dezynfekujących: do rąk, które znajdują się w dozownikach w miejscach ogólnodostępnych oraz podłóg, mebli oraz powierzchni sprzętów użytkowych.*

Ewentualne problemy związane z funkcjonowaniem MOW w warunkach pandemii COVID-19 wiązały się z nieobecnością w pracy pracowników przebywających na

³⁹ Dla grupy tej został opracowany plan pracy z uwzględnieniem potrzeb wychowanek w ciąży oraz realizujący psychoedukację nieletnich z ukierunkowaniem na przygotowanie ich do roli matek, prowadzono np. autorski program zajęć dodatkowych *FIT Mama* mający na celu zwiększenie wiedzy wychowanek na temat aktywności fizycznej w ciąży i po porodzie oraz zdrowego odżywiania, w tym właściwych nawyków żywieniowych.

⁴⁰ W łóżeczka dla dzieci, siodełka, przewijaki, wianienki i niezbędne akcesoria do pielęgnacji niemowlaków i zabawki oraz szafy z półkami wyodrębnionymi na rzeczy dziecka.

izolacji lub kwarantannie. Praca wychowawcza i dydaktyczna wymagała reorganizacji polegającej na łączeniu klas w czasie zajęć lekcyjnych. W przypadku internatu praca została zorganizowana na trzy grupy wychowawcze (do 12 wychowanek w danej grupie wychowawczej).

(akta kontroli str. 203-204)

1.20. Na 31 marca 2021 r. 19 z 35 pracowników MOW zostało zgłoszonych do szczepienia. Do 30 kwietnia 2021 r. jedną dawką zaszczepionych zostało 17, dwiema - jeden pracownik MOW.

(akta kontroli str.189)

Dyrektor wyjaśnił: *Wszyscy pracownicy chętni na szczepienie zostali zgłoszeni przez System Informacji Oświatowej. (...) Nie wystąpiły problemy związane z rejestracją pracowników MOW na szczepienia i realizacją szczepień.*

(akta kontroli str. 189A)

1.21. Spośród dziewięciu wniosków w zakresie przygotowania MOW do realizacji zadań⁴¹, sformułowanych w wyniku kontroli NIK z 2017 r. , osiem zostało zrealizowanych w całości i jeden zrealizowano częściowo. Pracownicy MOW nie przeprowadzali badań na obecność w organizmie wychowanki alkoholu, nie zaprzestali natomiast przeprowadzania badań na obecność w organizmie środka odurzającego.

(akta kontroli str. 207-208, 541-567)

Stwierdzone
nieprawidłowości W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Dyrektor nie przekazywał organowi prowadzącemu kopii protokołów z kontroli obiektów należących do MOW pod kątem zapewniania bezpiecznych i higienicznych warunków korzystania z tych obiektów, stosownie do § 3 ust. 2 rozporządzenia MENiS w sprawie bezpieczeństwa i higieny.

(akta kontroli str. 97-100)

Zgodnie ww. przepisem z ustaleń kontroli sporządza się protokół, który podpisują osoby biorące w niej udział. Kopię protokołu dyrektor przekazuje organowi prowadzącemu.

Dyrektor wyjaśnił: *(...) w badanym okresie usługi w zakresie BHP świadczone były przez firmę zewnętrzną (...), z którą była podpisywana umowa. W wyniku błędu ludzkiego i niedopatrzenia obu stron umowy kopie protokołów nie zostały przekazane do organu prowadzącego. W związku z powyższym kopie protokołów zostaną przekazane organowi prowadzącemu w trybie natychmiastowym.*

(akta kontroli str. 19, 21)

2. Przeprowadzanie przez pracowników MOW badań na obecność w organizmie wychowanki środka odurzającego i w konsekwencji niezrealizowanie wniosku z kontroli NIK z 2017 r. W badanym okresie w 25 (na 29) przypadkach pracownicy

---

⁴¹ 1) Ustalenie w Statucie zakresu spraw, w jakich Rada Pedagogiczna zwraca się o opinię do Samorządu Wychowanek. 2) Zamieszczenie w BIP Ośrodka informacji o organizacji jednostki, przedmiocie działania i kompetencjach oraz o zasadach funkcjonowania MOW. 3) Wylimitowanie z katalogu kar stosowanych w MOW kary upomnienia wychowanki przez dyrektora w obecności całej społeczności. 4) Przestrzeganie maksymalnej dopuszczalnej liczby uczniów w oddziałach szkolnych. 5) Zapewnienie właściwego tygodniowego wymiaru godzin pracy psychologa. 6) Wyegzekwowanie od wychowawców dokumentów potwierdzających uzupełnienie wymaganych kwalifikacji. 7) Zabezpieczenie poręczy balustrad przed zsuwaniem się po nich oraz przestrzeni nad schodami na drugiej kondygnacji budynku MOW. 8) Zaprzestanie przeprowadzania przez pracowników MOW badań na obecność w organizmie wychowanki alkoholu lub innego środka odurzającego. 9) Wpisywanie w zeszytach raportów informacji o zaistniałych w MOW sytuacjach kryzysowych.

MOW przeprowadzili badania na obecność w organizmie wychowanki substancji psychoaktywnych.

(akta kontroli str. 207-208, 541, 543-567)

Przepis art. 70 b § 1 ustawy z 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich⁴² stanowi, w przypadku kiedy zachowanie nieletniego wskazuje, że jest on w stanie po użyciu alkoholu lub podobnie działającego środka, kurator sądowy może zobowiązać nieletniego do poddania się badaniu w celu ustalenia w organizmie nieletniego obecności alkoholu lub innego środka użytego w celu wprowadzenia się w stan odurzenia przy użyciu metod niewymagających badania laboratoryjnego. Sposób przeprowadzenia badania został uregulowany w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 10 kwietnia 2012 r. w sprawie warunków i sposobu przeprowadzania badań na obecność alkoholu lub innego środka użytego w celu wprowadzenia się w stan odurzenia w organizmie nieletniego⁴³.

(akta kontroli str. 207-208, 541, 543-567)

Dyrektor wyjaśnił: *W MOW wykonuje się testy na obecność środków psychoaktywnych ze względu na bezpieczeństwo wychowanek, żeby podjąć właściwe działania jeśli negatywne zachowanie nieletnich wynika z zażywania środków psychoaktywnych. W MOW są zgody pisemne rodziców/opiekunów prawnych na wykonanie testów (testy wykonywane są tylko w przypadku podejrzenia zażywania środków). O konieczności wykonania testu i jego wyniku informowani są zarówno rodzice/opiekunowie prawni oraz właściwy sąd. Zdarzają się także sytuacje kiedy właściwy Sąd przesyła zgodę na urlopowanie z prośbą o sprawdzenie czy wychowanka powróciła pod wpływem środków psychoaktywnych do ośrodka. Jest to jedyny sposób zweryfikowania wychowanek, które pochodzą z różnych środowisk i substancje psychoaktywne są dla nich łatwo dostępne. Brak możliwości przeprowadzenia testów spowodują pogłębienie problemów z zażywaniem substancji psychoaktywnych i brak możliwości udziału w terapii uzależnień, którą prowadzi ośrodek. Nie ma możliwości, aby decyzję o badaniu podjął kurator sądowy. Dziewczęta często nie mają kuratora, ponieważ mają orzeczony środek wychowawczy w postaci MOW. Rodzice też nie są w stanie dojechać na wykonanie testu (duża odległość domu rodzinnego od MOW).*

(akta kontroli str. 602-604)

NIK zauważa, że obowiązujące przepisy nie uprawniają pracowników MOW do prowadzenia testów na obecność w organizmie środków odurzających. Warunki i sposób przeprowadzania badań koniecznych do ustalenia zawartości alkoholu lub innego środka użytego w celu wprowadzenia się w stan odurzenia w organizmie nieletniego określono w rozporządzeniu MS w sprawie badań. Zgodnie z ww. przepisami uprawnienie do przeprowadzenia tych badań przysługuje kuratorowi sądowemu, nie przysługuje pracownikom MOW. Potrzeba zmiany uregulowań prawnych w tym zakresie, w celu zwiększenia bezpieczeństwa zarówno wychowanek, jak i pracowników MOW, była wskazywana po kontroli NIK z 2017.

OCENA CZĄSTKOWA

MOW był przygotowany do realizacji zadań opiekuńczych i wychowawczych. W obiektach użytkowanych przez MOW były przeprowadzane kontrole obiektów pod kątem zapewnienia korzystania z nich w sposób bezpieczny i higieniczny oraz okresowe kontrole roczne i pięcioletnie wynikające z przepisów Prawa budowlanego. Wychowankom zostały zapewnione warunki mieszkalne, określone w rozporządzeniu MEN w sprawie MOW, a wychowankom w ciąży i nieletnim

⁴² Dz.U. z 2018 r. poz. 969; dalej: ustawa o nieletnich.

⁴³ Dz.U. poz. 468; dalej: rozporządzenie MS w sprawie badań.

matkom odpowiednia opieka i wyżywienie. W Ośrodku byli zatrudnieni wychowawcy i nauczyciele, psychologowie i pedagodzy posiadający wymagane kwalifikacje. Wymiar czasu pedagoga i psychologa był adekwatny do liczby wychowanek. Z dziewięciu wniosków sformułowanych w wyniku kontroli NIK z 2017 r. osiem zrealizowano w całości oraz jeden częściowo. Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły nieprzekazywania organowi prowadzącemu kopii protokołów z kontroli obiektów należących do ośrodka pod kątem zapewniania bezpiecznych i higienicznych warunków korzystania z tych obiektów oraz przeprowadzania badań na obecność środków psychoaktywnych w organizmie wychowanki przez pracowników MOW.

OBSZAR

2. Realizacja przez MOW zadań opiekuńczych i wychowawczych

Opis stanu faktycznego

2.1. W latach 2018-2021 (do 31 marca), z ewidencji MOW zostało skreślonych 117 wychowanek (odpowiednio: w 2018 r. – 45, w 2019 r. – 32, w 2020 r. – 29 i do 31 marca 2021 r. - 11), z tego:

- 44⁴⁴ z powodu długookresowej nieobecności spowodowanej ucieczką lub brakiem powrotu z urlopu / przepustki. Wychowanki zostały skreślone po pobycie w MOW trwającym odpowiednio⁴⁵: od 31 do 764 dni w 2018 r., od 31 do 622 dni w 2019 r., od 34 do 514 dni w 2020 r. i od 31 do 573 dni w 2021 r.;
- 14⁴⁶ z powodu przeniesienia do innego MOW z przyczyn wychowawczych. Wychowanki zostały skreślone po pobycie w MOW trwającym odpowiednio: od 134 do 1024 dni w 2018 r., od 286 do 315 dni w 2019 r., od 17 do 287 dni w 2020 r. i od 161 do 453 dni w 2021 r.;
- 44⁴⁷ z powodu ukończenia 18. roku życia Wychowanki zostały skreślone po pobycie w MOW trwającym odpowiednio: od 30 do 943 dni w 2018 r., od 109 do 1 313 dni w 2019 r., od 137 do 759 dni w 2020 r. i od 144 do 179 dni w 2021 r.;
- 15⁴⁸ z powodu zakończenia okresu resocjalizacji przed ukończeniem 18. roku życia. Wychowanki zostały skreślone po pobycie w MOW trwającym odpowiednio: od 35 do 256 dni w 2018 r., od 274 do 841 dni w 2019 r., od 290 do 337 dni w 2020 r. i od 35 do 35 dni w 2021 r.;

W przypadku ww. 15 wychowanek, które proces resocjalizacji zakończyły przed ukończeniem 18. roku życia, przyczyną skreślenia były postanowienia sądu rodzinnego o zamianie środka wychowawczego na nadzór kuratora (14 przypadków) bądź środek leczniczy (jeden przypadek).

(akta kontroli str. 205-206)

2.2. W latach 2018-2021 (do 31 marca) w MOW miało miejsce 80⁴⁹ następujących sytuacji kryzysowych (w większości jednorazowych):

- jedna próba samobójstwa w 2019 r.;
- jedna bójka w 2018 r.;
- 32 samookaleczenia (w tym pięć dotyczących wykonania tatuażu), odpowiednio w poszczególnych latach objętych kontrolą: cztery, siedem, 16 i pięć przypadków;

⁴⁴ Odpowiednio: 19 w 2018 r., 13 w 2019 r., dziewięć w 2020 r. i trzy w 2021 r.

⁴⁵ Licząc od przyjęcia do MOW do skreślenia z ewidencji.

⁴⁶ Odpowiednio: pięć w 2018 r., dwie w 2019 r., cztery w 2020 r. i trzy w 2021 r.

⁴⁷ Odpowiednio: 16 w 2018 r., 10 w 2019 r., 14 w 2020 r. i cztery w 2021 r.

⁴⁸ Odpowiednio: cztery w 2018 r., osiem w 2019 r., dwie w 2020 r. i jedna w 2021 r.

⁴⁹ Odpowiednio: 14 w 2018 r., 19 w 2019 r., 35 w 2020 r. i 12 do 31 marca 2021 r.

- 34 przypadki zażywania narkotyków i innych środków odurzających⁵⁰, odpowiednio: siedem, siedem, 15 i pięć przypadków (w tym dziewięć na terenie Ośrodka);
- 10 przypadków kradzieży, odpowiednio: dwa, cztery, trzy i jeden przypadek;
- dwa przypadki zakłócania porządku i bezpieczeństwa w 2020 r. i 2021 r..

Liczba zdarzeń nadzwyczajnych w latach 2012- 2017 wyniosła łącznie 82⁵¹ z tego:

- 12 przypadków agresji i przemocy fizycznej lub psychicznej wobec innych wychowanków, odpowiednio: trzy przypadki w 2012 r., siedem w 2013 r. i dwa w 2014 r.;
- 23 samookaleczenia (w tym cztery dotyczące wykonania tatuażu)– odpowiednio w latach 2018-2021 (do 31 marca): pięć, cztery, dwa, cztery, cztery i cztery przypadki,
- 41 przypadków zażywania narkotyków i innych środków odurzających, odpowiednio: dwa, 13, 16, cztery, cztery, dwa przypadki;
- cztery kradzieże w 2016 r.;
- po jednym przypadku użycia środka przymusu bezpośredniego (w 2017 r.) oraz zakłócania porządku i bezpieczeństwa (w 2015 r.).

W latach 2018-2021 (do 31 marca) liczba zdarzeń w odniesieniu do kontroli NIK z 2017 r. pozostawała na porównywalnym poziomie.

(akta kontroli str. 207-208)

Z informacji uzyskanych w trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK z Powiatowych Komend: Straży Pożarnej⁵² i Policji⁵³ w Drawsku Pomorskim oraz Wojewódzkiej Stacji Pogotowia Ratunkowego w Szczecinie⁵⁴ wynika, że w kontrolowanym okresie:

- zastępy PSP wzywano raz (pożar poddasza),
- KPP interweniowała 18 razy i przyjęła 22 zgłoszenia o ucieczce wychowanek,
- Pogotowie wzywano do Ośrodka 53 razy, w 27 przypadkach wychowankę przetransportowano do szpitala.

(akta kontroli str. 605 - 625)

Dyrektor wyjaśnił: *W MOW na potrzeby zapewnienia bezpieczeństwa nieletnim sporządzone zostały procedury reagowania w sytuacji kryzysowych (...). Naruszenia regulaminu przez wychowankę MOW odnotowywane jest w arkuszu diagnostyczno - obserwacyjnym wychowanki oraz zeszytach raportów. Z każdego takiego zajścia sporządzony zostaje stosowny dokument – protokół ze zdarzenia. O złamaniu regulaminu powiadomieni zostają rodzice/ prawni opiekunowie wychowanki oraz właściwy Sąd. Wobec wychowanki łamiącej regulamin zawsze wyciągnięte są konsekwencje regulaminowe. W przypadku agresywnych zachowań wychowanek do MOW wzywana jest policja w celu podjęcia interwencji. W przypadku zgłoszenia przez wychowanki jakichkolwiek sytuacji mających znamiona przemocy sytuacje te są dogłębnie analizowane i omawiane na Zespole Wychowawczym lub w gronie poszczególnych pracowników. Jeżeli potwierdza się zgłoszenie podejmowane są działania wychowawcze – większy nadzór nad wychowankami, rozmowy wychowawcze, kary regulaminowe. Jeśli ma to znamiona przestępstwa czy czynu karalnego zawiadomiona jest policja i właściwy Sąd. Wobec wychowanek szczególnie agresywnych stosuje się przeniesienie w trybie wychowawczym do innego MOW albo wnioskujemy o zmianę środka wychowawczego na środek*

⁵⁰ 29 dotyczyło zażywania substancji psychoaktywnych, pięć – alkoholu.

⁵¹ Odpowiednio: 10 w 2012 r., 24 w 2013 r., 20 w 2014 r., dziewięć w 2015 r., 12 w 2016 r., siedem w 2017 r.

⁵² Dalej: PSP.

⁵³ Dalej: KPP.

⁵⁴ Dalej: Pogotowie.

poprawczy lub leczniczy (w przypadku podejrzenia choroby) – na podstawie opinii Zespołu ds. okresowej oceny sytuacji wychowanki MOW.

W przypadku dokonywania kradzieży poza MOW wychowanki ponoszą konsekwencje regulaminowe i są zobowiązane do zadośćuczynienia – przepraszą sprzedawcę, oddają kradziony towar lub zwracają pieniądze za jego wartość. O każdej kradzieży informowany jest Sąd Rodzinny nieletniej lub / i policja. Wychowanki są także zobowiązane do ponoszenia kosztów wszelakich zniszczeń, które są przez nie dokonane w MOW.

W pracy wychowawczej zaplanowane są działania profilaktyczne w postaci pogadank nt. ryzyka podejmowania zachowań niebezpiecznych (np. ucieczki z MOW, przygodne kontakty seksualne), jak radzić sobie z agresją, stresem.

Nieletnie mają spotkania z policjantami mającymi na celu profilaktykę pogłębiania się demoralizacji, bezpiecznego spędzania czasu poza MOW np. urlopowań oraz konsekwencji prawnych podejmowanych działań przeciwko prawu.

Nieletnie będące w ciąży lub matki z dziećmi są umieszczane w jednej grupie wychowawczej, do której nie trafiają wychowanki szczególnie agresywne. Jeżeli w grupie tej nasila się konflikty z powodu trudnych sytuacji lub ujawnianych z czasem zaburzeń w zachowaniu wychowanek, co zagrażać może nieletnim w ciąży lub matkom, wychowanki te są przenoszone decyzją Zespołu Wychowawczego na inne grupy. W grupie zaś prowadzone są działania wychowawczego mające na celu poprawy sytuacji. Pobyt nieletnich w ciąży i matek jest szczególnie monitorowany przez wychowawców, jest nad nimi szczególny nadzór, także w porze nocnej.

Jakiegokolwiek przejawy agresji wobec nieletnich w ciąży są natychmiast zgłaszane do organów ścigania (do tej pory w MOW odnotowaliśmy jeden taki przypadek).

Wobec nieletnich, które w ciąży zaszły przed 15 roku życia, podejmowane są działania prawne – fakt ciąży zgłaszany jest za każdym razem do właściwej prokuratury, a o ciąży nieletniej zawiadamiany jest Sąd nieletniej.

(akta kontroli str. 211)

2.3. W latach 2018-2021 (do 31 marca) odnotowano łącznie 44 ucieczki⁵⁵, z tego: 15 indywidualnych⁵⁶ i 29 zbiorowych⁵⁷. Ucieczek dopuściło się 90 wychowanek, odpowiednio: 22 w 2018 r., 13 w 2019 r., 29 w 2020 r. i 26 do 31 marca 2021 r.

W latach 2012-2017 odnotowano 67 ucieczek, z tego 40 indywidualnych i 27 zbiorowych⁵⁸. Ucieczek dopuściło się 99 wychowanek⁵⁹.

(akta kontroli str. 212)

Dyrektor wyjaśnił: W MOW w latach 2018 – 2021 podejmowano następujące działania w celu ograniczenia ucieczek:

- Natychmiastowo wdrażane są procedury ucieczki wychowanki z MOW po dokonanej ucieczce przez nieletnią. Opracowane zostały karty ucieczkowe ze zdjęciem wychowanki, co ułatwia wychowawcom wdrożenie procedury, a policji poszukiwanie nieletniej i jej szybsze ujęcie.

- Prowadzone są rozmowy z wychowankami n/t zagrożeń związanych z uciezkami (szczególnie w okresie pandemii) jest edukacja wychowanek nt. konsekwencji ucieczek (np. częste ucieczki są przejawem demoralizacji i mogą skutkować zabezpieczeniem wychowanki w zakładzie poprawczym).

⁵⁵ Odpowiednio: 13 w 2018 r., siedem w 2019 r., 14 w 2020 r., 10 do 31 marca 2021 r.

⁵⁶ Odpowiednio: cztery w 2018 r., trzy w 2019 r., siedem w 2010 r., jedna do 31 marca 2021 r.

⁵⁷ Odpowiednio: dziewięć w 2018 r., cztery w 2019 r., siedem w 2010 r., dziewięć do 31 marca 2021 r.

⁵⁸ Odpowiednio: 12 w 2012 r. (osiem indywidualnych i cztery zbiorowe), 29 w 2013 r. (16 indywidualnych i 13 zbiorowych), sześć w 2014 r. (cztery indywidualne i dwie zbiorowe), trzy zbiorowe w 2015 r., cztery w 2016 r. (dwie indywidualne i dwie zbiorowe) i 13 w 2017 r. (10 indywidualnych i trzy zbiorowe).

⁵⁹ Odpowiednio: 19 w 2012 r., 44 w 2013 r. osiem w 2014 r., sześć w 2015 r., sześć w 2016 r. i 16 w 2017 r.

- Organizowane są w MOW liczne zajęcia poza ośrodkiem dla wychowanek mających na celu urozmaicenie spędzania czasu wolnego (...)
- Wychowanki mogą być urlopowane do domów rodzinnych i placówek opiekuńczo – wychowawczych (...).
- Możliwe są odwiedziny w MOW, zapraszani są rodzice, opiekunowie prawni i pracownicy placówek opiekuńczo – wychowawczych.
- Umożliwiony jest kontakt telefoniczny wychowanek z bliskim (w trakcie trwania pandemii zwiększona została ilość dni na kontakt telefoniczny, wychowanki mają również możliwość wideo - rozmów), w dni wolne od nauki, święta, ferie wychowanki miały większy dostęp do Internetu.
- Wychowanki mają możliwość wychodzenia poza MOW pod opieką rodziców / opiekunów prawnych lub pracowników placówek na przepustki.
- Nie ma ograniczeń w odwiedzinach nieletnich, jedynie w początkowym okresie pandemii było to ograniczone (...)
- Po uciezkach z wychowanekami indywidualnie prowadzone są rozmowy przez wychowawców / pedagoga / psychologa.
- W MOW jest przestrzegana konsekwencja w działaniach. Za uciezki wychowanki ponoszą konsekwencję w postaci odebrania możliwości najbliższego urlopowania, a te które nie dokonują uciezek mają dodatkowe urlopowania, tzw. nagrodowe w dni wolne od nauki szkolnej oraz dodatkowe przywileje (np. możliwość korzystania ze swojego telefonu).
- Utrzymana jest ścisła współpraca MOW z policją w Drawsku Pomorskim i w miejscu zamieszkania wychowanek oraz ich rodzinami w celu jak najszybszego ustalenia miejsca pobytu nieletnich i ich zatrzymania i zabezpieczenia.

(akta kontroli str. 215)

2.4. Spośród 12 wychowanek skierowanych do Ośrodka⁶⁰ wszystkie zostały umieszczone na podstawie postanowienia sądu o umieszczeniu w MOW. Nieletnie stawały się w MOW od 28 do 178 dni od wydania orzeczenia. Nieletnie były kierowane do Ośrodka ze względu na przejawy demoralizacji, tj. lekceważenie obowiązku szkolnego, kontakty ze światem przestępczym, wulgarne zachowanie, uciezki z domu, przemoc psychiczną i fizyczną, nieprzestrzeganie zasad obowiązujących w domu.

(akta kontroli str. 275-277)

2.5 Dla wszystkich wychowanek objętych badaniem⁶¹ zostały opracowane IPET-y. Trzy wychowanki⁶² w dacie stawienia się w MOW posiadały orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego z poradni psychologiczno-pedagogicznej⁶³, dla pozostałych dziewięciu⁶⁴ orzeczenie takie przedłożono po stawieniu się wychowanki w MOW. Dla ośmiu⁶⁵ z nich IPET-y zostały opracowane od 15 do 30 dni od daty przyjęcia do MOW. W trzech przypadkach

- dla wychowanki 495 - orzeczenie wpłynęło do MOW po 43 dniach od przyjęcia przybycia nieletniej, co było przyczyną opracowania IPET w terminie 50 dni od daty stawienia się wychowanki w MOW, jednak zachowano termin 30 dni od daty złożenia w MOW orzeczenia⁶⁶;
- dla wychowanki 361 – orzeczenie wpłynęło do MOW po 32 dniach od przyjęcia nieletniej, co było przyczyną opracowania IPET w terminie 35 dni od daty

⁶⁰ Na próbie 12 wychowanek, które opuściły MOW w związku z ukończeniem 18. roku życia.

⁶¹ Wskazanych w punkcie 2.4.

⁶² Akta nr 383, 334, 328.

⁶³ Dalej: orzeczenie poradni

⁶⁴ Akta nr 541, 495, 613, 502, 361, 281, 407, 303, 339.

⁶⁵ Akta nr 541, 613, 502, 407, 383, 303, 339, 328.

⁶⁶ IPE-T został opracowany siedem dni po otrzymaniu orzeczenia.

stawienia się wychowanki w MOW, jednak zachowano termin 30 dni od daty złożenia w MOW orzeczenia⁶⁷;

- dla wychowanki 281 – orzeczenie wpłynęło do MOW po 36 dniach od przyjęcia nieletniej, co było przyczyną opracowania IPET w terminie 41 dni od daty stawienia się wychowanki w MOW, jednak zachowano termin 30 dni od daty złożenia w MOW orzeczenia⁶⁸.

W przypadku jednej wychowanki⁶⁹, przyjętej do MOW 29 kwietnia 2016 r., IPET (część IIB – zakres oddziaływań resocjalizacyjnych) został opracowany 22 czerwca 2016 r. (tj. 54 dni od przyjęcia nieletniej do MOW), pozostałe części odpowiednio: 1 lipca 2016 r. (metryczka IPET, część ogólna załączenia pracy z wychowanką) oraz 10 września 2016 r. (część IIA zakres oddziaływań szkolnych), wielospecjalistyczną ocenę wychowanki sporządzono 20 maja 2016 r., orzeczenie z 24 czerwca 2016 r. wpłynęło do MOW 7 lipca 2016 r.

(akta kontroli str. 278-333)

Dyrektor wyjaśnił: *Wychowanka A (nr akt 334) została przyjęta do MOW 29 kwietnia 2016 r. Dokumenty niezbędne do wydania orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego z uwagi na niedostosowanie społeczne zostały podpisane przez matkę nieletniej 29 maja 2016 r. i wysłane do MOW. Dopiero po ich wpłynięciu do MOW zostały podjęte działania w celu wydania orzeczenia przez adekwatną poradnię: do PPP w Drawsku Pomorskim zostały wysłane wnioski matki nieletniej, a w ośrodku została przeprowadzona diagnoza psychologiczno - pedagogiczna wychowanki (20 czerwca 2016 r.) niezbędna do wydania przez poradnię orzeczenia. Na podstawie tej diagnozy została opracowana część I B – zakres oddziaływań resocjalizacyjnych. Metryczka nieletniej została sporządzona już po opracowaniu orzeczenia – 1 lipca 2016 roku, ponieważ musi ona uwzględniać zapisy zawarte w orzeczeniu. Natomiast część II A – zakres oddziaływań szkolnych została opracowana już w nowym roku szkolnym (10 września 2016 r.), ponieważ orzeczenie z poradni dotarło do MOW 7 lipca 2016. - już po zakończeniu zajęć dydaktycznych i nauczyciele przebywali w tym czasie na urlopach wakacyjnych.*

(akta kontroli str. 19, 22)

2.6 Zgodnie z § 6 ust. 3 rozporządzenia MEN w sprawie warunków organizowania wychowania i opieki w skład Zespołu opracowującego programy IPET wchodziły nauczyciele i specjaliści oraz wychowawcy grup wychowawczych prowadzący zajęcia z wychowankiem. Przed sporządzeniem IPET dokonywano wielospecjalistycznej oceny, zalecenia wskazane w IPET wynikały z orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego oraz informacji od rodziców wychowanka, obserwacji wychowawców i nauczycieli, informacji medycznych, oceny psychologicznej i pedagogicznej, informacji od kuratorów sądowych. Zapisy poszczególnych IPET w zakresie działań resocjalizacyjnych były zindywidualizowane. Dla ośmiu (z 12) objętych badaniem wychowanek w związku z rozpoczęciem w MOW kolejnego etapu edukacyjnego⁷⁰ wydane zostały orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego. Po wydaniu ww. orzeczeń IPET zostały zmodyfikowane w terminie określonym w § 6 ust. 5 pkt 2 rozporządzenia MEN w sprawie warunków organizowania wychowania i opieki. Objęte badaniem IPET zawierały wszystkie elementy wymienione w § 6 ust. 1 pkt 1-6 rozporządzenia MEN w sprawie warunków organizowania wychowania i opieki.

(akta kontroli str. 277-298)

⁶⁷ IPE-T został opracowany trzy dni po otrzymaniu orzeczenia.

⁶⁸ IPE-T został opracowany pięć dni po otrzymaniu orzeczenia.

⁶⁹ Akta nr 334.

⁷⁰ W pozostałych czterech przypadkach pobyt wychowanek w MOW zakończył się na etapie edukacyjnym wskazanym w orzeczeniu, z którym została przyjęta do MOW.

W sprawie ewentualnych problemów związanych z uzyskiwaniem od rodziców lub opiekunów wychowanków orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego Dyrektor wyjaśnił: *Nie zawsze w dokumentach nieletnich przysyłanych do MOW przez właściwe instytucje są zawarte orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego, mimo że takie są wydane. Często rodzice nie mają tych orzeczeń w domach, poszukujemy tych orzeczeń w placówkach oświatowych, w których wychowanki wcześniej przebywały lub uczyły się. To znacznie wydłuża czas dotarcia orzeczenia do MOW. Zdarza się, że do MOW trafiają wychowanki, które mają aktualne orzeczenia, ale nie o niedostosowaniu społecznym a np. o niepełnosprawności intelektualnej czy zagrożeniu niedostosowaniem. MOW podejmuje wtedy działania mające na celu wydanie orzeczenia o niedostosowaniu społecznym. W takiej sytuacji PPP w Drawsku Pomorskim wymaga przeniesienia teczki dokumentów z poprzedniej poradni, która wydała dla danej wychowanki orzeczenie do nich. Odbywa się to na pisemny wniosek rodzica lub opiekuna prawnego składany do PPP. Taka sytuacja również wydłuża czas wydania orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego z uwagi na niedostosowanie społeczne, które jest wymagane w MOW.*

W bardzo wielu przypadkach nieletnie nie mają wydanych orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego i obowiązek ich wydania stoi po stronie ośrodka. MOW ma czasami dużą trudność w dotarciu do rodziców nieletniej, którzy sprawują nad nią opiekę prawną, aby wypełnili i podpisali wniosek o wydanie orzeczenia do Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Drawsku Pomorskim. Wiele razy zdarzyło się, że rodzic wychowanki, mimo wysłanego wniosku nie odsyłał go do MOW. Ośrodek zwracał się wtedy np. do placówki opiekuńczej, której podopieczną jest wychowanka lub do właściwego MOPS o pomoc w dotarciu do rodziców. Ponadto Poradnia przyjmuje tylko wnioski podpinane przez obojga rodziców - jeżeli ci mają władzę rodzicielską w całości albo ograniczoną lub przez opiekunów prawnych wychowanek. MOW w porozumieniu z poradnią koordynuje zebranie wniosków od rodziców i dopiero po ich otrzymaniu i prawidłowym wypełnieniu kompletuje dokumentację nieletniej i wysyła do poradni. Często wnioski, które zostają przystane do ośrodka są wypełnione nieprawidłowo lub niepodpisane i rodzic / opiekun prawny ponownie musi wypełnić/ uzupełnić i wysłać do MOW. Zdarza się też, że wychowanka pozostaje pod opieką jednego rodzica, drugi natomiast pomimo, że ma władzę rodzicielską nie utrzymuje kontaktu z rodziną czy dzieckiem, jego dane teleadresowe są nieznane. To wydłuża również całą procedurę.

(akta kontroli str. 19, 22)

2.7. – 2.8. Dla wszystkich objętych szczegółowym badaniem wychowanek⁷¹ przed osiągnięciem pełnoletności przygotowane zostały IPU, jako opiekunowie usamodzielnienia wskazywani byli krewni wychowanek, ich opiekunowie prawni, bądź wychowawcy w placówce opiekuńczo-wychowawczej⁷². Dyrektor MOW w terminach określonych w § 3 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 3 sierpnia 2012 r. w sprawie udzielania pomocy na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki oraz zagospodarowanie⁷³ informował właściwych kierowników PCPR o wychowankach, które w danym roku kalendarzowym osiągną pełnoletność oraz o ich zamiarze usamodzielnienia się. Przekazywał także dokumentację osoby usamodzielnianej.

⁷¹ Wskazanych w punkcie 2.4.

⁷² Wychowanki nr akt 281, 328.

⁷³ Dz.U. poz. 954, dalej: rozporządzenie MPiPS w sprawie pomocy na usamodzielnienie.

Szczegółowemu badaniu poddano cztery projekty IPU opracowane przy współdziałaniu pracownika MOW⁷⁴, w pozostałych ośmiu przypadkach PCPR nie przekazały zwrótnie zaakceptowanych IPU⁷⁵. Wszystkie cztery IPU opracowano na co najmniej miesiąc przed osiągnięciem pełnoletności przez wychowankę. Objęte badaniem IPU odnosiły się do wszystkich sposobów i form określonych w § 7 ust. 1 pkt 1-8 rozporządzenia MPiPS w sprawie pomocy na usamodzielnienie.

(akta kontroli str. 278, 340-352, 626-657)

Dyrektor Ośrodka wyjaśnił: *Nie występowały problemy związane z terminowym przekazywaniem określonych w § 3 rozporządzenia MPiPS w sprawie pomocy na usamodzielnienie, dokumentów i informacji. Natomiast z przygotowaniem IPU zdarzają się sytuacje, że PCPR/MOPR, mimo zgłoszenia wychowanki do usamodzielnienia nie przysyłają do MOW właściwych druków do sporządzenia IPU. Sporządzamy wtedy IPU na innych drukach lub oczekujemy na przysłanie tych wymaganych przez PCPR, co przeciąga się w czasie. Zdarza się, że wychowanka wybiera na opiekuna usamodzielnienia osobę z kręgu swojej rodziny, która nie sporządza z nią IPU mimo takiego obowiązku. W takiej sytuacji MOW pomaga wychowance sporządzić IPU, ale często dzieje się tak, że ten opiekun i tak nie współpracuje z MOW w tym zakresie. Z PCPR/MOPR otrzymujemy także informacje zwrotne, że mimo wysłanego przez MOW IPU, który wymaga jednak jeszcze podpisu opiekuna usamodzielnienia, ten nie zgłasza się do siedziby PCPR /MOPR, żeby dopełnić formalności.*

(akta kontroli str. 20, 23)

2.10. W latach szkolnych 2018/2019, 2019/2020, 2020/2021 w MOW realizowane były zajęcia, o których mowa w rozporządzeniu MEN w sprawie MOW. W ramach działań resocjalizacyjnych wychowanki Ośrodka brały udział w następujących zajęciach: 1) umożliwiających nabywanie umiejętności życiowych i społecznych ułatwiających prawidłowe funkcjonowanie środowisku rodzinnym i społecznym, w szczególności po opuszczeniu ośrodka, w tym resocjalizacyjnych, socjoterapeutycznych, profilaktyczno-wychowawczych, innych o charakterze terapeutycznym⁷⁶; 2) sportowych, turystycznych i rekreacyjnych⁷⁷; 3) kulturalno-

⁷⁴ Akta wychowanek nr 495, 541, 502, 613. Trzy pierwsze zostały zatwierdzone przez właściwego kierownika PCPR.

⁷⁵ W aktach wychowanek: 383 znajdowało się zaświadczenie z PCPR w Chełmnie z 31 maja 2019 r. o stawieniu się wychowanki w raz z opiekunem usamodzielnienia, celem złożenia IPU; 328 - informacja z PCPR, że wychowanka w czerwcu 2018 r. sporządzi IPU.

⁷⁶ M.in. udział w kursach barman-barista, kelnerski, obsługi terminali, płatniczych i kas fiskalnych; Event Manager - praktyka zawodowa i doradztwo zawodowe w ramach projektu *Budowa zintegrowanego systemu szkolnictwa zawodowego na terenie strefy centralnej poprzez wzmocnienie specjalizacji regionalnych na obszarze Powiatu Drawskiego*; Pierwsze kroki w dorosłe życie – omówienie kosztów związanych z utrzymaniem własnego mieszkania; Pierwsza praca – co warto wiedzieć? – rozmowy wychowawcze związane z pierwszą pracą, rozdaje umów; Zapoznanie z lokalnym rynkiem pracy; Spotkanie z przedstawicielami banku, ZUS, Policji; Zapoznanie z zasadami funkcjonowania instytucji i urzędów zlokalizowanych na terenie Czaplinka; Nie daj się sprzedać – pracuj bezpiecznie za granicą – rozmowy w grupie dotyczące dalszej drogi edukacyjno – zawodowej; udział w programie edukacyjnym FINANSOWOAKTYWNI nt. *Planujemy budżet* realizowanym przez Ministerstwo Finansów; praca wolontariacka przy współpracy z Oratorium św. Jana Bosko w Czaplunku; współpraca z przedszkolami (m.in. czytanie opowieści o przygodach znanych postaci bajkowych oraz zajęcia doskonalące umiejętności plastyczne z dziećmi, zabawy i zajęcia z przedszkolakami z okazji Międzynarodowego Dnia Kubusia Puchatka, zabawy edukacyjne z dziećmi); Zorganizowanie Dnia Babci i Dziadka w Klubie Seniora w Czaplunku; Prace porządkowe na cmentarzu z okazji Wszystkich Świętych; Przygotowanie stoiska i prezentacja własnych wyrobów i sprzedaż wypieków na Jarmarku Bożonarodzeniowym oraz Kiermaszu Wielkanocnym; Udział w: akcji Sprzątanie Świata, projekcie Duszki do poduszki (szycie poduszek, maskotek dla dzieci przebywających w szpitalach), kwestowaniu w Wielkiej Orkiestrze Świątecznej Pomocy, Jesiennym spotkaniu Osób Niepełnosprawnych, VIII Edycji Narodowego Czytania – „Przedwiośnie”; aktywizowanie wychowanek w działaniach koła wolontariatu.

⁷⁷ M.in. udział w: Powiatowych Mistrzostwach Osób Niepełnosprawnych, IX Biegu Charytatywnym im. chor. Kazimierza Masiowskiego na rzecz osób chorych na stwardnienie rozsiane, Turnieju Piłki Siatkowej Dziewcząt Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych – MOW – MOS o Puchar Starosty Drawskiego, projekcie *Jazda konna za marchewką*, spływ kajakowy rzeką Pilawą połączony z ogniskiem; nauka jazdy na łyżwach.; Wycieczki rowerowe rekreacyjno-edukacyjne, zajęcia ruchowe dla wychowanek w ciąży oraz nieletnich matek w ramach

oświatowych⁷⁸, 4) rozwijających zainteresowania⁷⁹.

(akta kontroli str. 217-269)

Ponadto w MOW realizowano grupowe zajęcia wychowawczo-profilaktyczne m.in. nt. przeciwdziałania przemocy w sieci, rozbudzania postaw tolerancji i szacunku, znaczenia rodziny i poczucia miłości w naszym życiu, rozwijania świadomości własnych zalet i wad⁸⁰, zjawiska uzależnień (możliwości powstawania, przebieg, uwarunkowania rodzinne), współpracy i rywalizacji (zajęcia na temat wyrabiania umiejętności otwartego sposobu wyrażania uczuć w sytuacji konfliktowej), kształtowania umiejętności planowania i konsekwencji w realizacji celów⁸¹, funkcjonowania grupy wychowawczej⁸², ukazywania wychowankom wzorców zachowań, autorytetów, wskazywanie głównych wartości jakimi powinien kierować się człowiek, budowania poczucia własnej wartości⁸³.

(akta kontroli str. 217-269)

W latach 2019/2020 i 2020/2021 w związku z pandemią Covid-19 zrezygnowano m.in. z Otwartego Turnieju Siatkówki o Puchar Starosty Drawskiego, Targów Pracy i Edukacji, warsztatów dla społeczności lokalnej *Alternatywne sposoby spędzania czasu wolnego*, uczestnictwa w Przeglądzie Twórczości Młodzieży Przetwornik, pieszy rajdu zadaniowego – gra uliczna. Ograniczenia te zostały nałożone związku troską o zdrowie i bezpieczeństwo wychowanek oraz pracowników Ośrodka.

(akta kontroli str. 217-269)

Przy realizacji zajęć współpracowano m.in. z Klubem Senior +, Stowarzyszeniem Osób Niepełnosprawnych w Czaplunku, Czaplincekim Ośrodkiem Kultury, Niepublicznym Przedszkolem Sióstr Salezjanek w Czaplunku, Urzędem Miasta

---

programu FIT MAMA, akcja zbierania szyszek – wycieczka do lasu; wyjazd na basen, rejs żaglówkami oraz motorówkami po Jeziorze Drawskim.

⁷⁸ M.in.: pomoc w realizacji spektaklu *Pan Tadeusz 18* przygotowanego przez studentów Akademii Muzycznej w Bydgoszczy, wyjście do Klubu Senior+ wspólne śpiewanie pieśni patriotycznych i legionowych; Udział w koncercie *Wieczór Starego Polskiego Rocka*, Mobilnym Festiwalu Słoika, w projekcie pt. *Tradycyjny Sad*, w Przeglądzie Twórczości Młodzieży – PRZETWORNIK; Cykl Spotkań z Historią (zajęcia edukacyjne związane z m.in. z wybuchem I wojny Światowej, 100 rocznicą Odzyskania Niepodległości, wprowadzeniem Stanu Wojennego *Wspomnienia z PRL*, rocznicą wyzwolenia Czaplinka, itp.), wyjazd na stanowisko archeologiczne w okolicy Starego Kaleńka, zapoznanie z kulturą Gotów; udział w Spotkaniu z jesienią – zajęcia plastyczne o tematyce jesiennej. Udział w akcji MEN „*Szkoła do hymnu*” 2020; Spektakl teatralny dla wychowanek MOW w formie zdalnej *Wszyscy = bogowie we krwi*, przedstawiony przez aktorów z teatru Układ Formalny. Wyjście na koncert *Okudźawa i nie tylko* w Klubie Seniora w Czaplunku.

⁷⁹ M.in. zajęcia krawieckie grupy „MOTEK”; Warsztaty tkackie; Cykl Spotkań z Historią; Warsztaty *Rozmowy z koniem* – wyjazd do stadniny w Czarnym Małym, zapoznanie się z zachowaniami koni i poznanie ich zwyczajów; Wyjazd na stanowisko archeologiczne w okolicy Starego Kaleńka. Zapoznanie z kulturą Gotów; Zajęcia ZERO WASTE – propagujące generowanie jak najmniejszą ilość odpadów i nie zanieczyszczanie środowiska; „Jedna z dwunastu” – zabawa dla wychowanek, quiz nt. wiedzy o MOW, filmu, sportu; Udział: w projekcie Centrum Mistrzostwa Informatycznego, nauka programowania i wykorzystywania nowych technologii; szkolenie z udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej; udział w przeglądzie Artystycznych Form Profilaktycznych w Drawsku Pomorskim; Zajęcia plastyczne dla wychowanek (spotkanie z jesienią, przygotowanie kartek świątecznych); Zajęcia kulinarne (przygotowywanie posiłku na organizację ogniska integracyjnego); Wyjście wychowanek na mecz piłki nożnej - wspólne kibicowanie lokalnej drużynie.

⁸⁰ Ćwiczenia mówienia dobrze o sobie i innych, podniesienie samooceny wychowanek poprzez określenie mocnych stron wychowanki. Umiejętność wykorzystania świadomości swoich mocnych stron w planowaniu przyszłości.

⁸¹ Zajęcia grupowe umożliwiające poznanie swoich mocnych stron, poznanie zasad efektywnej nauki, nauka autoprezentacji, wyrabianie umiejętności wartościowania, oceniania i wnioskowania, jako warunków postępowania i działania.

⁸² Istota działania zespołowego, rozwiązywania konfliktów i sporów w ramach grupy wychowawczej, współodpowiedzialność za działanie grupy, kształtowanie świadomości przynależności do grupy wychowawczej, uczenie dbania o innych członków grupy, wspierania siebie nawzajem.

⁸³ Kształtowanie u wychowanek przekonania o ich niepowtarzalnej wartości, uwrażliwienie wychowanek na fakt, że każda z nich ma do tego prawo, aby czuć się wartościowym człowiekiem, wskazanie związku między poczuciem swojej wartości, a spełnionym, wartościowym życiem, kształtowanie u wychowanek umiejętności okazywania sympatii innym ludziom, wdrażanie wychowanek do dokonywania analizy i oceny swojego zachowania oraz cech osobowości, kształtowanie u wychowanek umiejętności dostrzegania pozytywnych cech, umiejętności. zdolności, talentów u siebie i u innych, wyzwalanie różnych form aktywności twórczej, stwarzanie sytuacji do twórczego działania.

Czaplinek, Oratorium św. Jana Bosko w Czaplinku, Stowarzyszeniem Akademia Sportu, Starostwem Powiatowe w Drawsku Pomorskim, Fundacją Po drugie, Politechniką Gdańska.

(akta kontroli str. 217-269)

Dyrektor wyjaśnił: (...) w ramach zajęć wychowawczo-profilaktycznych wszystkie wychowanki otrzymują podstawową wiedzę na temat uzależnień np.: poznanie podstawowych zagadnień związanych z uzależnieniami od środków psychoaktywnych, omawia się tematykę uzależnień najgroźniejszych dla zdrowia i życia człowieka, wpływu uzależnienia na nieprawidłowe funkcjonowanie człowieka, uwarunkowań rodzinnych prowadzących do uzależnień. (...) Ponadto prowadzona jest szeroka współpraca z terapeutą uzależnień, który systematycznie prowadzi konsultacje indywidualne z wybranymi nieletnimi, zagrożonymi uzależnieniem oraz prowadzi działania profilaktyczne wewnątrz grup wychowawczych.

(...). W ramach zapewnienia prawidłowej opieki nieletnim i ich dzieciom zastała nawiązana ścisła współpraca z PCPR, Sądem z Wydziałem Rodzinnym oraz z rodzinami zastępczymi. W ramach pracy na grupie nieletnich w ciąży oraz matek z dziećmi realizowane są tematy związane z ciążą i macierzyństwem, w celu nabywania świadomości na temat ciąży i jej przebiegu, z wyróżnieniem charakterystycznych okresów ciąży. Przygotowania wychowanek do roli bycia świadomą matką. Naszym celem jest również wytworzenie więzi emocjonalnej między przyszłą matką, a jej nienarodzonym jeszcze dzieckiem. Zajęcia psychoedukacyjne prowadzone przez psychologa oraz pedagoga mają na celu przygotować wychowanki na nadchodzące zmiany, pomagają w zrozumieniu siebie oraz swoich potrzeb, wzmacniają wychowanki w tym okresie, pracują nad pewnością siebie, nad wiarą we własne siły. (...) MOW w ramach terapii uzależnień – prowadzi terapię indywidualną prowadzoną przez terapeutę uzależnień. Spotkania odbywają się systematycznie raz w tygodniu oraz wg potrzeb. Do terapeuty kierowane są wychowanki zagrożone uzależnieniem czy też nadużywające substancji psychoaktywnych w środowisku lokalnym np. podczas urlopowań. Wychowanki które w dokumentacji posiadają zapisy o możliwym nadużywaniu substancji psychoaktywnych przed przybyciem do MOW, również wskazaniem zespołu wychowawczego kierowane są na konsultację z terapeutą uzależnień.

Od 2020 została nawiązana współpraca z Poradnią Psychologiczną dla Dzieci i Młodzieży z siedzibą w Drawsku Pomorskim działającą przy SP ZOOZ Szpitalu Specjalistycznym MSWiA w Złocięncu – terapia systemowa indywidualna, raz w tygodniu dla wychowanek o szczególnych potrzebach. Ponadto psycholog MOW obejmuje wychowanki terapią indywidualną (wg potrzeb).

(akta kontroli str. 216)

W sprawie ewentualnych problemów związanych z przygotowywaniem i realizacją poszczególnych grup zajęć, w szczególności o charakterze terapeutycznym Dyrektor wyjaśnił: Coraz więcej wychowanek ma trudności emocjonalne i zaburzenia zachowania, które wymagają systematycznej opieki psychiatrycznej. Dostępność do lekarza tej specjalizacji jest bardzo ograniczona, Na pierwszą wizytę z wychowanką czekamy po kilka tygodni. Zatrudnienie w MOW lekarza psychiatry dla dzieci i młodzieży w znaczący sposób wspomogłoby pracę resocjalizacyjną i terapeutyczną oraz zagwarantowałyby stałość leczenia i opieki lekarskiej w tym zakresie. Duża grupa wychowanek ośrodka ma zdiagnozowane uzależnienie od środków psychoaktywnych. Część też diagnozujemy już w trakcie pobytu w MOW. Wymagają one podjęcia terapii w tym zakresie. Aktualnie zatrudniony terapeuta uzależnień w MOW pracuje 8 godzin w miesiącu, co nie pokrywa potrzeb terapeutycznych naszych wychowanek. Terapeuta uzależnień pracuje z nieletnimi głównie indywidualnie, a istnieje ogromna potrzeba włączenia nieletnich do terapii

grupowej. Zwiększenie godzin pracy terapeuty pozwoliłoby na zaspokojenie braków w obszarze leczenia i terapii uzależnień.

(akta kontroli str. 20, 23-24)

2.11. – 2.13. Kurator na zlecenie NIK, w maju 2021 r. przeprowadził doraźną kontrolę w MOW w zakresie dokumentowania prowadzonych w MOW: zajęć wychowawczych, dydaktycznych oraz zajęć prowadzonych przez psychologów i pedagogów z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej. W wyniku przeprowadzonej kontroli Kurator ustalił m.in., iż prowadzone zajęcia zostały prawidłowo udokumentowane. Stwierdzone dwie nieprawidłowości dotyczyły m.in. braku w dziennikach zajęć wychowawczych i lekcyjnych adresów poczty elektronicznej rodziców i numerów ich telefonów, uwag o wychowankach w dzienniku zajęć wychowawczych oraz braku w dziennikach lekcyjnych szkoły branżowej za lata 2019/2020 śródrocznej i rocznej oceny kwalifikacyjnej. W wyniku przeprowadzonej kontroli Kurator wydał dwa zalecenia⁸⁴. Dyrektor MOW 24 maja 2021 r. poinformował Kuratora o podjętych działaniach w celu realizacji zaleceń⁸⁵.

(akta kontroli str. 130-160)

2.14. Wychowankom, które ukończyły 18. rok życia w trakcie roku szkolnego, stwarzano możliwość kontynuowania nauki do końca roku szkolnego, zgodnie z art. 73 § 2 ustawy o nieletnich. Zgodę sądu rodzinnego na przedłużenie pobytu w Ośrodku po ukończeniu 18. roku życia do końca roku szkolnego 2017/2018, 2018/2019 i 2019/2020 uzyskało 17 wychowanek⁸⁶. Faktycznie kontynuowało pobyt w MOW i naukę po ukończeniu 18. roku życia do końca roku szkolnego 13 wychowanek⁸⁷. Edukację ukończyło pięć z 13 wychowanek⁸⁸. W każdym przypadku na kontynuowanie pobytu w MOW i naukę po ukończeniu 18. roku życia zgodę wyrażał sąd rodzinny.

(akta kontroli str. 270)

Dyrektor wyjaśnił: Sądy zawsze wyrażały zgodę na przedłużenie pobytu wychowanek w MOW do zakończenia roku szkolnego. W trakcie przedłużonego pobytu wychowanek w MOW zdarzały się problemy z zachowaniem wychowanek, m.in. jedna z wychowanek podjęła leczenie w ośrodku uzależnień, zrezygnowała z leczenia i nie powróciła do MOW, w przypadku innej problemy które występowały to: łamanie regulaminu: powrót do MOW z samodzielnego wyjścia pod wpływem alkoholu – była niezbędna interwencja policji oraz pomoc medyczna, dokonywanie samookaleczeń - była potrzebna interwencja chirurgiczna, buntownicza postawa wobec kadry MOW, agresja werbalna, zabarykadowanie się wspólnie z innymi wychowankami w pokoju mieszkalnym.

(akta kontroli str. 270)

2.15. Delegatura NIK w Szczecinie wystąpiła w trybie art. 29f ustawy o NIK do Krajowego Rejestru Karnego o informację ile wychowanek MOW po opuszczeniu Ośrodka wchodziło w konflikt z prawem. Do dnia zakończenia czynności kontrolnych nie uzyskano z KRK informacji w przedmiotowym zakresie.

(akta kontroli str.681)

---

⁸⁴ Tj.: odnotowanie w dziennikach zajęć wychowawczych i lekcyjnych adresów poczty elektronicznej rodziców i numerów ich telefonów, uwag o wychowankach w dzienniku zajęć wychowawczych oraz śródrocznej i rocznej oceny kwalifikacyjnej w dziennikach zajęć lekcyjnych.

⁸⁵ Zobowiązanie wszystkich wychowawców i nauczycieli do skorygowania nieprawidłowości w dziennikach zajęć lekcyjnych i wychowawczych oraz zwiększenie w ramach nadzoru pedagogicznego kontroli w zakresie prawidłowości prowadzenia dokumentacji.

⁸⁶ Odpowiednio w roku szkolnym 2017/2018, 2018/2019 i 2019/2020: jedna, sześć i 10 wychowanek MOW.

⁸⁷ Odpowiednio: pięć wychowanek w roku szkolnym 2018/2019 i osiem w roku szkolnym 2019/2020.

⁸⁸ Odpowiednio: trzy wychowanki w roku szkolnym 2018/2019 ukończyły etap edukacyjny na poziomie gimnazjum i dwie w roku szkolnym 2019/2020 na poziomie szkoły podstawowej.

2.16. Spośród 12 wychowanek, które w latach 2018-2020 opuściły Ośrodek w związku z osiągnięciem pełnoletności i opracowały IPU, 10 (83,3%) zgłosiło się do PCPR celem jego realizacji. W trakcie kontroli NIK z 2017 r. udział procentowy wychowanek, które zgłosiły się do PCPR celem realizacji IPU, wynosił 80%.
(akta kontroli str.636-658)

Spośród 12 wychowanek, które w latach 2018-2020 opuściły MOW w związku z osiągnięciem pełnoletności oraz 12⁸⁹ wychowanek, które zostały wykreślone z ewidencji MOW w związku z długotrwałą nieobecnością:

- 21 z nich (87%) objętych było ubezpieczeniem społecznym w ZUS i KRUS⁹⁰; udział procentowy stwierdzony w tym zakresie w trakcie kontroli NIK z 2017 r. wynosił 22,2%,
- 11 (45,83%) wychowanek kontynuowało naukę; udział procentowy stwierdzony w tym zakresie w trakcie kontroli NIK z 2017 r. wynosił 33,33%.

(akta kontroli str. 658-680)

2.17. Dwa wnioski w zakresie przygotowania MOW do realizacji zadań opiekuńczych i wychowawczych⁹¹, sformułowane w wyniku kontroli NIK z 2017 r., zostały zrealizowane.
(akta kontroli str. 541)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Ośrodek realizował zadania opiekuńcze i wychowawcze wspierane przez prowadzenie dla wychowanek szeregu zajęć resocjalizacyjnych, sportowych, kulturalno-oświatowych i rozwijających zainteresowania. MOW dla nowoprzyjętych wychowanek opracował IPET, które zawierały wszystkie wymagane elementy. Wychowanki usamodzielniane przez MOW opracowały IPU, w którym zostały ujęte wszystkie wymagane elementy. Ośrodek terminowo zrealizował obowiązki dotyczące informowania właściwych kierowników PCPR o zamiarze usamodzielnienia się wychowanek oraz przesłania do PCPR dokumentacji usamodzielnianej wychowanki. Prawidłowo były dokumentowane zajęcia dydaktyczne w szkołach i zajęcia z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Ośrodek zagwarantował wychowankom możliwość kontynuowania nauki po ukończeniu 18. roku życia, uzyskując zgodę właściwego sądu rodzinnego w tym zakresie. Po opuszczeniu MOW wychowanki podejmowały dalszą naukę i pracę. Wnioski pokontrolne wydane po kontroli NIK z 2017 r., dotyczące badanego obszaru, zostały zrealizowane.

OBSZAR

3. Monitorowanie skuteczności realizowanych zadań

Opis stanu
faktycznego

3.1.-3.2. MOW trzykrotnie w ciągu roku szkolnego sporządzał wielospecjalistyczne oceny (ocena wstępna, śródroczna i końcowa)⁹². Ww. oceny uwzględniały elementy określone w § 6 ust. 10 rozporządzenia MEN w sprawie warunków organizowania wychowania i opieki. Przedstawione w przedmiotowych ocenach wnioski nie stanowiły podstawy dla modyfikacji IPET sporządzonych dla wychowanek.

(akta kontroli str. 279-298, 303-308, 334-330)

⁸⁹ Do badania NIK wytypowano po cztery wychowanki, które z powodu ucieczki lub braku powrotu do MOW, zostały skreślone z ewidencji w 2018 r., 2019 r. i 2020 r. – do próby z poszczególnych lat wybrano wychowanki o najdłuższym okresie pobytu w MOW.

⁹⁰ Odpowiednio: Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

⁹¹ 1) Informowanie właściwego PCPR o zamiarze usamodzielnienia się wychowanki co najmniej na trzy miesiące przed terminem opuszczenia przez nią placówki oraz o wychowankach, które w danym roku kalendarzowym osiągną pełnoletność. 2) Powiadomianie organów obowiązanych do kontroli spełniania obowiązku szkolnego o podjęciu przez wychowankę nauki w gimnazjum prowadzonym przez MOW.

⁹² Na podstawie próby badawczej 12 wychowanek.

3.3. – 3.4. Ośrodek, stosownie do § 28 rozporządzenia MEN w sprawie MOW, dokonywał dwa razy do roku oceny efektów podejmowanych działań, w szczególności dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych. Oceny te zawarte były m.in. w okresowych sprawozdaniach wychowawców, nauczycieli i specjalistów z realizowanych zadań⁹³, sprawozdaniach zespołów przedmiotowych, dziennikach zajęć dodatkowych⁹⁴ (w których prowadzono zapisy dotyczące efektów pracy oraz wnioski), semestralnych opiniach przekazywanych do Sądu (uwzględniających sytuację wychowawczo-resocjalizacyjną wychowanki i analizę czy uległa ona zmianie), wielospecjalistycznych ocenach, sprawozdaniach z realizacji Planu Pracy w Ośrodku oraz Programu Profilaktyczno-Wychowawczego. Na Radach Pedagogicznych podsumowujących pracę MOW omawiane były efekty podejmowanych działań i wypracowywane wnioski do dalszej pracy. Wyniki i wnioski wynikające z tych dokumentów stanowiły podstawę dla ewaluacji Planu Pracy w MOW oraz Programu Profilaktyczno-Wychowawczego⁹⁵ na następny rok szkolny.
(akta kontroli str. 353-361, 565-530, 568-601)

W MOW dwa razy w roku prowadzone było badanie poziomu bezpieczeństwa, opracowane wyniki badań i wnioski z nich wynikające były omawiane na posiedzeniach Rad Pedagogicznych lub w czasie spotkania Zespołu Wychowawczego. Wyniki badania każdorazowo były podsumowywane i analizowane. Sporządzone analizy zawierały m.in.: wnioski wynikające z analizy wyników badania na temat bezpieczeństwa oraz sposób postępowania w celu zwiększenia poczucia bezpieczeństwa wychowanek MOW i zmniejszenia przemocy. Z badania poziomu bezpieczeństwa w MOW wynikało, że wychowanki czuły się w MOW bezpiecznie, uważały że respektowano ich prawa, miały zaufanie do kadry, zdecydowana większość wychowanek oceniała relacje między dorosłymi w MOW a wychowankami jako życzliwe i przyjazne.

(akta kontroli str.353-365, 568-601)

W latach objętych kontrolą w MOW przeprowadzone były trzy ewaluacje wewnętrzne, które badały efektywność prowadzonych w Ośrodku działań. W roku szkolnym:

- 2017/20218 obszar badania obejmował realizację i efektywność pomocy psychologiczno – pedagogicznej. Rekomendacje do dalszej pracy dotyczyły m.in. przygotowania oferty zajęć dodatkowych odpowiadających potrzebom i oczekiwaniom wychowanek oraz wypracowania metod zachęcających wychowanki do systematycznego udziału w zajęciach dodatkowych, zindywidualizowania pracy z wychowanką, poszukiwania w ramach pomocy psychologiczno – pedagogicznej lepszych sposobów komunikacji w relacjach nauczyciel – uczeń – rodzic, kontynuowania działań angażujących rodziców i opiekunów wychowanek w działalność Ośrodka;
- 2018/20219 obszar badania obejmował współpracę MOW ze środowiskiem lokalnym na rzecz wzajemnego rozwoju (obszar badania: *Placówka współpracuje ze środowiskiem lokalnym na rzecz wzajemnego rozwoju*). Rekomendacje do dalszej pracy dotyczyły m.in. podjęcia przez pracowników współpracy z instytucjami środowiska lokalnego, promowanie osiągnięć podopiecznych w celu motywowania dziewcząt do dalszego rozwoju i pracy, a także do poznawania przez nie swoich mocnych stron i zasobów, a tym samym podnoszenia samooceny i zwiększenia wiary w swoją sprawczość, wzmocnienie

⁹³ Np. sprawozdania: Koła Wolontariatu, Samorządu Szkolnego, Programu Profilaktyczno – Wychowawczego oraz Program Pracy MOW na dany rok szkolny.

⁹⁴ Np. koła zainteresowań, zajęcia rozwijające kompetencje emocjonalno – społeczne, rewalidacyjne, dydaktyczno – wyrównawcze.

⁹⁵ Dalej: Program.

innowacyjności i podniesienie poziomu zaangażowania pracowników w istniejące relacje z instytucjami środowiska lokalnego, wyjście do środowiska lokalnego z bogatszą ofertą imprez przygotowywanych przez grono pedagogiczne i wychowanki;

- 2019/2020 obszar badania obejmował diagnozę poziomu bezpieczeństwa wychowanek (obszar badania: *Diagnoza poziomu bezpieczeństwa wychowanek*). W wyniku ewaluacji określono m.in. mocne i słabe strony funkcjonowania MOW, które wpływały na poziom bezpieczeństwa⁹⁶.

(akta kontroli str. 353, 359, 368-529)

Efektom podejmowanych przez MOW działań było m.in. zwiększenie przez wychowanki kompetencji i postaw społecznych⁹⁷, osiągnięcie lepszych wyników w nauce, wzrost poczucia bezpieczeństwa oraz poziomu zainteresowań, mniejsza liczba podejmowanych przez wychowanki zachowań ryzykownych, niezgodnych z prawem, większa samodzielność w podejmowaniu decyzji. Podejmowane przez MOW działania były efektywne, osiągnięto zakładane cele, rekomendowano więc ich kontynuację.

(akta kontroli str.353-529, 568-601)

3.5. W odniesieniu do badanej próby wychowanek żaden z wychowawców nie pełnił funkcji opiekuna usamodzielnienia.

(akta kontroli str. 20, 34, 341-352)

3.6. Analiza dalszych losów wychowanek prowadzona była w formie tabelarycznej. Zestawienie zawierało imię i nazwisko wychowanki, okres pobytu w MOW oraz informacje o wychowankach po opuszczeniu Ośrodka.

Dyrektor wyjaśnił, że informacje o wychowankach pochodzą od rodziców, opiekunów prawnych, pracowników placówek opiekuńczo – wychowawczych w których przebywały dziewczęta oraz samych wychowanek. Pozyskiwane były telefonicznie po roku od opuszczenia przez wychowankę MOW. Większość wychowanek nie kontynuowała nauki, nie pracowała bądź ich dalsze losy były nieznanne.⁹⁸ Kadra Ośrodka brała udział w szkoleniach z pracownikami PCPR-u w celu podniesienia poziomu wiedzy i umiejętności pomagania w tworzeniu dokumentacji związanej z IPU. Pracownicy dokładali starań, aby udoskonalić współpracę z rodzicami, opiekunami usamodzielnienia, placówkami opiekuńczo - wychowawczymi, instytucjami pomocowymi w celu wsparcia procesu tworzenia IPU i zabezpieczenia wychowanki po opuszczeniu MOW. Przed opuszczeniem przez wychowankę Ośrodka przykładamy dużą wagę do uzyskania wiedzy od rodzica, opiekuna prawnego, placówki opiekuńczo – wychowawczej gdzie wychowanka zamieszka, do jakiej szkoły będzie uczęszczać, kto będzie udzielał jej wsparcia, również finansowego. W tym celu kontaktujemy się z kuratorami sądowymi, asystentami rodziny i najbliższym otoczeniem wychowanki.

Analiza dalszych losów wychowanek skłaniała kadrę MOW do poszerzania oferty kształcenia, pozyskiwania funduszy na kursy dokształcające, przykładanie starań do uzyskania przez wychowanki kwalifikacji zawodowych, które mogłyby pomóc w uzyskaniu pracy po opuszczeniu Ośrodka.

(akta kontroli str. 530-540)

3.7. W wyniku kontroli NIK z 2017 r. w zakresie monitorowania skuteczności realizowanych zadań nie formułowano wniosków.

(akta kontroli str. 541)

⁹⁶ Do mocnych stron zaliczono m.in. poczucie bezpieczeństwa wychowanek, przeprowadzanie ćwiczeń ewakuacyjnych w razie pożaru, pracownicy znają działania jakie należy podjąć w sytuacji kryzysowej oraz dokumenty określające zasady bezpieczeństwa i norm zachowań w MOW, istnienie procedur postępowania w sytuacjach kryzysowych, realizowanie programu wychowawczo – profilaktycznego, aktualizowanie szkoleń z bhp i ppoż. Do słabych stron zaliczono m.in. łączenie klas z młodzieżą o zróżnicowanych zaburzeniach i zaległościach edukacyjnych, starą instalację elektryczną, „martwe” punkty bez monitoringu.

⁹⁷ Poczucie przynależności do grupy, panowanie nad emocjami, konstruktywne wyrażanie złości, wzrost świadomości pełnienia ról społecznych, chęć udziału w przedsięwzięciach o charakterze sportowym, akcjach charytatywnych.

⁹⁸ Ze względu na zmianę numeru telefonu bądź braku wiedzy opiekuna prawnego, rodzica.

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność MOW w zbadanym powyżej zakresie. W Ośrodku przeprowadzane były wielospecjalistyczne oceny, w których zawarto wszystkie wymagane elementy. Dwa razy do roku dokonywano oceny efektów podejmowanych działań wypracowując na ich podstawie wnioski do dalszej pracy. Przeprowadzane przez Ośrodek badania poziomu bezpieczeństwa wychowanek wskazują, że czuły się one w MOW bezpiecznie, uważały że respektowano ich prawa oraz miały zaufanie do kadry. Podejmowane były próby w zakresie monitoringu skuteczności realizowanych zadań poprzez nawiązywanie kontaktów z byłymi wychowankami.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące uwagi i wnioski:

Wnioski

Przekazywanie organowi prowadzącemu kopii protokołów z kontroli obiektów należących do MOW pod kątem zapewnienia bezpieczeństwa i higienicznych warunków korzystania z tych obiektów.

Uwagi

Biorąc pod uwagę potrzebę zmiany uregulowań prawnych dotyczących przeprowadzania przez pracowników MOW badań na obecność w organizmie wychowanek środków odurzających, co było wskazywane po kontroli NIK z 2017, odstępuje się od sformułowania wniosku w tym zakresie.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ust. 1 i 2 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Szczecinie.

Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania NIK
o sposobie realizacji
wniosków.

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 30 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Szczecin, 7 lipca 2021 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Szczecinie

Kontroler
Małgorzata Chabiniak
specjalista kontroli państwowej

Dyrektor

.....
podpis

.....
Podpis